

Nr 130.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående garnisonspastorns i Boden avlöningsförmåner m. m.; given Stockholms slott den 19 februari 1943.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gösta Bagge.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 februari 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och finansdepartementen anför chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Bagge.

Under en följd av år bestreds förordnandet såsom garnisonspastor i Boden av kyrkoherden i Överluleå församling, vilken härför åtnjöt särskilt arvode av 4,200 kronor för år. I motion (I: 66) till 1936 års riksdag anfördes, bland annat, att med de krav, som måste ställas på den andliga vården vid garnisonen — icke blott den rent religiösa utan även den kulturella — befattningen icke på ett tillfredsställande sätt kunde uppehållas såsom bisyssla. En särskild prästman, som helt ägnade sig åt verksamheten vid garnisonen, vore av behovet påkallad. För detta ändamål vore emellertid det arvode, som stode till förfogande, alltför lågt, varför en höjning begärdes med 1,800 kronor till 6,000 kronor. Riksdagen beslöt i enlighet härmed.

Förutom det av 1936 års riksdag bestämda arvudet, 6,000 kronor, utgår till garnisonspastorn i Boden kallortstillägg med 240 kronor för år samt dyrtidstillägg enligt de grunder, som gälla för befattningshavare i statens tjänst med reglerad avlöning, ävensom kristillägg.

Enligt lag den 15 maj 1942, nr 236, angående ändring i vissa delar av lagen den 30 augusti 1932 om kyrkofond, vilken förstnämnda lag, såvitt nu är i fråga, trätt i kraft den 1 juli 1942, skola av kyrkofonden utgöras anslag, som Konungen enligt av riksdagen godkända grunder bestämmer för avlönande av i fredsorganisationen vid försvarsväsendet anställda präster. Till följd härav har Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1942 föreskrivit, att avlöningen till garnisonspastorn i Boden skall från och med sistnämnda dag tills vidare bestridas ur kyrkofonden i stället för, såsom dittills, från anslag under fjärde huvudtiteln.

I skrivelse den 19 januari 1942 har *garnisonspastorn i Boden Victor Svedberg* anhållit, att de till tjänsten hörande löneförmånerna måtte ökas och garnisonspastorn i lönehänseende likställas med komminister i Överluleå församling, om möjligt med retroaktiv verkan från och med den 1 januari 1942. Till stöd för ansökningen har Svedberg anfört följande.

Arbetsbördan för garnisonspastorn har mångdubblats sedan tjänstens inrättande år 1936, dels genom förlängningen av de värnpliktigas tjänstgöringstid och utökningen av förbandens storlek, dels genom införandet av den nyorganiserade kulturella verksamheten vid förbanden, i vilken verksamhet garnisonspastorn är självskriven ledamot av samtliga bildningsråd i Boden.

De nuvarande löneförhållandena tillåta knappast en tjänsteinnehavare att stanna i arbetet så lång tid, som tarvas, om vederbörande präst dels skall bli tillräckligt insatt i arbetet, dels skall bli i tillfälle att göra en insats i den specifika och krävande tjänsten.

En så omfattande representation åvilar av naturliga skäl garnisonspastorn, både då det gäller det religiösa och det kulturella arbetet, att denna, hur enkelt den än ordnas, blir allt för tung för prästhemmets nuvarande ekonomi.

Tjänsten såsom garnisonspastor kräver helt sin man, varför innehavaren saknar möjligheter till extra inkomst utöver ett mindre arvode från Konung Oscar II:s soldathem.

Det ansvar, som åvilar garnisonspastorn, är på grund av tjänstgöringens art i stort sett jämförbart med en självständig ordinarie prästmans. Tjänsten är, även om den av vissa skäl bör vara extra ordinarie, på grund av sin art och omfattning så besläktad med garnisonspastorstjänsten i Karlsborg och amiralitetsprästbefattningarna i Karlskrona, att den också i lönehänseende bör om icke likställas med så dock bringas i rättmätigt förhållande till nämnda tjänster och då lämpligen på grund av de lokala förhållandena i Boden beträffande lön och hyresbidrag likställas med komministerstjänst i Överluleå församling.

Garnisonspastorn, som är omedelbart underställd kommandanten i Bodens fästning, åligger enligt av kommandanten fastställd instruktion:

- att leda och övervaka själavården vid garnisonen,
- att förbereda och inför kommandanten (i förekommande fall inför veder-

börande förbandschef) föredraga ärenden rörande själavården samt väcka förslag rörande själavården,

att förrätta ifrågakommande garnisonsgudstjänster, andaktsstunder och korum vid samtliga truppförband i Boden och i övrigt verka för ett i möjligaste mån regelbundet gudstjänstliv vid dessa,

att bereda garnisonens personal tillfälle till nattvardsgång och utföra de övriga pastorala förrättningar, som erfordras inom garnisonen,

att biträda vid militära högtider,

att ombesörja själavården vid garnisonssjukhuset med därtill hörande regelbundna gudstjänster samt att i regel en gång i veckan hålla dophögtid på barnbördsavdelningen och hava ansvaret för förandet av sjukhusets födelse- och dopbok ävensom dödboken,

att, där så prövas lämpligt, besöka i arrest intagna,

att söka genom personlig kontakt med förbandens personal och genom anordnande av soldataftnar och samkväm samt genom utdelande av religiös och kulturell litteratur verka väckande och fostrande i religiöst och sedligt avseende,

att samarbeta med och stödja de frivilliga personer, organisationer och dylikt, som erhålla tillstånd att bedriva verksamhet med religiös och kulturell syftning vid truppförbanden eller eljest inom garnisonen och särskilt stödja soldathemsverksamheten,

att leda verksamheten vid Konung Oscar II:s soldathem,

att hålla regelbunden mottagning,

att vidtaga åtgärder, som avse att bevara och stärka sambandet mellan garnisonens personal och de anhöriga i hemorten,

att vara medlem av bildningsråden vid samtliga Bodenförband samt i denna egenskap följa och med intresse deltaga i rådens arbete, främja samverkan och god kvalitet i soldatvårdsverksamheten,

att verkställa föreskriven prästerlig utredning i de fall, där vid Bodenförbanden tjänstgörande värnpliktiga anföra samvetsbetänkligheter mot tjänstgöring i vanlig ordning och i övrigt inom området för sin verksamhet tillhandagå kommandanten och förbandscheferna med erforderliga utredningar och förslag, samt

att hålla kommandanten underrättad om den religiösa och kulturella verksamheten inom garnisonen.

Kommandanten i Bodens fästning har livligt tillstyrkt ansökningen och därvid anført.

Garnisonspastorn har under nuvarande förhållanden en mycket stor arbetsbörda. Denna kommer otvivelaktigt att vara avsevärd även sedan en återgång till fredsförhållanden skett, dels enär antalet tjänstgöringsdagar för garnisonen torde bli omkring tre gånger så stort som vid befattningens tillsättande, dels emedan undervisnings- och underhållningsverksamheten i garnisonen under garnisonspastorns mycket energiska ledning fått mycket stor omfattning. Denna verksamhet har dessutom för garnisonspastorn medfört avsevärda representationskostnader, i det att han som närmaste representant för denna verksamhet i stor utsträckning fått ta hand om flertalet från annan ort kommande föredragshållare, fältartister m. fl.

Chefen för armén har likaledes tillstyrkt framställningen.

Domkapitlet i Luleå har anført.

I de yttranden, som föregingo fastställandet av garnisonspastorns nuvarande arvode, framhölls angelägenheten av att detsamma bestämdes så, att man till tjänsten kunde påräkna en prästman med flera års praktisk prästerlig verksamhet, samt att tjänsteinnehavaren icke alltför snart komme att söka sig bort från tjänsten. Det syntes emellertid, som om dessa önskemål vid arvodets fastställande ej blivit tillräckligt tillgodosedda. Vid en jämförelse mellan garnisonspastorns och övriga prästerliga tjänsteinnehavares inom stiftet löneförmåner framgår nämligen, att de lägst avlönade komministern, bortsett från komministern i Holmö församling, vilkens tjänst är förenad med folkskollärartjänst, hava bättre löneförmåner än garnisonspastorn.

Det lärers få anses uppenbart, att man ej kan påräkna att få behålla garnisonspastorn någon längre tid i tjänsten, därest hans arvode bibehålles vid det nuvarande och han av ekonomiska skäl lockas söka även lågt avlönade komministerstjänster. Det synes domkapitlet icke på något sätt orimligt, att på grund av den självständiga ställning, det ansvar och den representationsplikt garnisonspastorn har, hans arvode ökas så att han i ekonomiskt avseende blir i stort sett jämställd med komministern i Överluleå församling, vilka äro bosatta på samma ort som garnisonspastorn.

Arméförvaltningens civila departement har med hänsyn till vad domkapitlet anfört ansett starka skäl tala för en förhöjning av arvodet. Departementet har för egen del föreslagit en höjning av arvodet till 8,100 kronor. Jämte kallortstillägg samt vederbörliga dyrtids- och kristillägg skulle arvodet, anför departementet, härigenom uppgå till belopp, som i stort sett motsvarade avlöning till komministern i Överluleå församling.

Kammarkollegiet har anfört bland annat.

Det arbete som ankommer på garnisonspastorn torde delvis vara jämförligt med de uppgifter med avseende å ungdomsvården och dylikt, som tillkomma stiftsadjunkterna. Av den för garnisonspastorn fastställda instruktionen framgår dock, att dennes arbetsuppgifter äro mera omfattande, och att han beträffande själavården inom garnisonen intar en ledande ställning, som, fränsett kyrkobokföringen, torde vara jämförlig med den som tillkommer ordinarie församlingspräst. Med hänsyn till den arbetsbörda, som åvilar honom, samt den självständiga ställning och det ansvar, som äro förbundna med denna tjänstgöring, synes det icke vara något att erinra emot att hans löneställning blir densamma som tillkommer en komminister. Vid uppskattning av garnisonspastorns arbetsbörda torde likväl hänsyn icke böra tagas till en av den förstärkta försvarsberedskapen föranledd tillfällig ökning däri, då en dylik omständighet icke synes böra läggas till grund för bestämmande av avlöning att gälla jämväl under ordinära förhållanden. Med hänsyn till tjänstgöringens art torde vara önskvärt att ifrågavarande befattning innehaves av en yngre prästman. En alltför hög löneställning skulle motverka detta önskemål, då prästmannen i dylikt fall kunde komma att sakna intresse för att vid mera framskriden ålder söka annan för honom då mera lämpad befattning. Detta jämte befattningens extra ordinarie karaktär synes göra befogat att avlöningen sättes lägre än som motsvarar löneinkomsten för en komminister med reglerad maximilön (5,000 kronor).

Kollegiet anser på grund härav att avlöningen till garnisonspastorn bör utgå med belopp, motsvarande i huvudsak löneinkomsten, inberäknat hyres-

och bränslebidrag, för en församlingspräst med en reglerad lön av 3,750 kronor, vilket belopp torde kunna sägas utgöra normallönen för en komminister, eller sålunda 7,870 (= 3,750 + 2,100 + 1,860 + 160) kronor, hyresbidraget härvid beräknat till belopp, vartill det för närvarande utgår till komministerrarna i Överluleå församling. Ett dylikt lönebelopp synes vara väl avvägt även vid jämförelse med de löneförmåner, som tillkomma stiftsadjunkt (arvode 3,400 kronor + bostads- och vivreersättning 3,000 kronor = 6,400 kronor) med dennes i viss mån likartade men mera begränsade arbetsuppgifter. Till garnisonspastorn synes härvid varken nu utgående kallortstillägg, som icke tillkommer övriga präster, eller det delvis likartade ödebygdstillägget, som icke åtnjutes av prästerna i Boden, böra ifrågakomma. Å avlöningen synes i enlighet med de i 2 § av kungörelsen den 17 januari 1936, nr 7, angående dyrtidstillägg åt präster gällande grunder böra utgå dyrtidstillägg ävensom kristillägg. Å till ordinarie präst utgående hyres- och bränslebidrag eller till stiftsadjunkt utgående bostads- och vivreersättning åtnjutes intet dyrtidstillägg. Anledning torde saknas att för garnisonspastorn fastställa vissa belopp, som skola motsvara dylika löneförmåner, utan torde dyrtids- och kristillägg böra beräknas å hela avlöningen. Med hänsyn härtill torde de belopp, som motsvara berörda bidrag till komminister, böra något reduceras och arvodet i sin helhet fastställas till i runt tal 7,200 kronor. Till jämförelse må nämnas att garnisonspastorns avlöning härigenom skulle komma att något överstiga avlöningen till befattningshavare i 22 löneklassen enligt civila avlöningsreglementet för ortsgrupp G, vartill Boden hör, vilket torde få anses stå i skäligt förhållande till arbetets art och omfattning.

På grund av vad sålunda anförts hemställer kollegiet, att arvodet till garnisonspastorn i Boden måtte bestämmas till 7,200 kronor för år samt att dyrtids- och kristillägg måtte få utgå därå för tid, då sådana tillägg åtnjutas av församlingspräst, och efter de grunder, som äro eller kunna bliva bestämda för sådan präst.

Statskontoret har förklarat sig hysa betänkligheter mot att det så nyligen som vid 1936 års riksdag fastställda arvodet till garnisonspastorn i Boden i nuvarande läge bleve föremål för höjning. Svårigheter måste också möta att bedöma den arbetsbörda, som, sedan normala förhållanden inträtt, kunde komma att åvila befattningshavaren. Och någon höjning av arvodet enbart med hänsyn till ökade arbetsuppgifter under rådande förstärkta försvarsberedskap syntes icke böra ifrågakomma. Beaktas finge, att befattningshavaren åtnjöte kompensation för levnadskostnadernas ökning såväl i form av dyrtids- som kristillägg. Därest Kungl. Maj:t skulle finna skäl tillmötesgå framställningen, finge statskontoret i likhet med kammarkollegium förorda, att arvodesförhöjningen begränsades till högst 1,200 kronor. Mot vad kollegiet i övrigt föreslagit funne statskontoret icke anledning till erinran. Ett bifall till framställningen syntes emellertid förutsätta riksdagens medverkan.

Såsom av det föregående framgår, höjdes arvodet vid tjänsten såsom garnisonspastor i Boden av 1936 års riksdag från 4,200 kronor till 6,000 kronor. Härvid avsågs, att befattningen skulle omregleras till huvudsyssla. Förutom

detta årsarvode utgår såsom förut nämnts till garnisonspastorn kallortstillägg med 240 kronor för år samt dyrtidstillägg enligt de grunder, som gälla för befattningshavare i statens tjänst med reglerad avlöning, ävensom kristillägg. Garnisonspastorns sammanlagda löneförmåner uppgå, utan avdrag för pensionsavgifter, för närvarande till 8,960 kronor för år.

Sedan garnisonspastorns arvode fastställdes av 1936 års riksdag, har hans arbetsbörda avsevärt ökats, och det kan förväntas, att den, även sedan nuvarande, med den förstärkta beredskapen sammanhängande förhållanden upphört, kommer att bli väsentligt större än man vid den senaste löneregleringen hade anledning att räkna med. En förbättrad löneställning för innehavaren av denna ansvarsfulla befattning framstår därför enligt min mening såsom naturlig. Kommendanten i Bodens fästning, chefen för armén, domkapitlet i Luleå och arméförvaltningens civila departement ha tillstyrkt bifall till tjänstinnehavarens hemställan, att garnisonspastorn i lönehänseende i stort sett likställes med komministrarna i Överluleå församling, vilka åtnjuta reglerad maximilön (5,000 kronor). Kammarkollegiet har däremot föreslagit en något lägre avlöning. Enligt kollegiets förslag skulle det nuvarande arvodet höjas från 6,000 kronor till 7,200 kronor eller med 1,200 kronor. Då kollegiet emellertid samtidigt föreslår, att kallortstillägg i fortsättningen ej skall utgå till garnisonspastorn, utgör den föreslagna höjningen av arvodet endast (1,200 — 240 =) 960 kronor. Härjämte är att märka, att enligt kollegiets förslag dyrtidstillägg i fortsättningen skall utgå enligt för församlingspräster gällande grunder, d. v. s. med ett procenttal, som är tre enheter lägre än det för honom nu gällande. Detta inverkar jämväl på kristilläggsunderlagets storlek. Den av kollegiet föreslagna löneregleringen innebär därför, att garnisonspastorns löneförmåner skulle med nära 1,900 kronor understiga motsvarande till komministrarna i Överluleå församling utgående förmåner.

En reglering enligt kammarkollegiets förslag synes mig icke i tillräcklig utsträckning tillgodose de i det föregående anförda synpunkterna, och jag föreslår därför, att arvodet till garnisonspastorn bestämmes till 7,600 kronor för år, d. v. s. 400 kronor mer än enligt kammarkollegiets hemställan, samt att dyrtids- och kristillägg må utgå å arvodet för tid, då sådana tillägg åtnjutas av församlingspräster, och efter de grunder, som äro eller kunna bliva bestämda för sådan präst. Kallortstillägg torde efter löneregleringens genomförande ej böra utgå. Beträffande garnisonspastorns avlöningsförmåner under tjänstledighet torde böra tillämpas de grunder, som i sådant avseende äro eller må vara bestämda för församlingspräster. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de bestämmelser, som i berörda och liknande avseenden må befinnas erforderliga. Jag förutsätter, att de medel, som vid garnisonspastorns tjänstledighet m. m. erfordras för avlönande av vikarie, skola i likhet med tjänstinnehavarens avlöning bestridas ur kyrkofonden. Den av mig förordade löneregleringen torde böra genomföras från och med den 1 juli 1943.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna de av mig här ovan föreslagna grunderna för avlöande av garnisonspastorn i Boden.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

G. v. Krusenstjerna.
